

HERMIT

Petr Tureček

Flashback for Invitees

Annotation

Recently, the Museum of Art Olomouc (MUO) added an archive from the Hermit Foundation to its collection. This led to the *Flashback: Hermit 1992 – 1999* exhibition and a publication of the same name. The exhibition highlighted the symposia held at the Cistercian monastery in Plasy. Organized by the *Center for Metamedia Plasy*, these symposia, blending art, music, and science, achieved cult status. The gatherings fostered the creation of *site-specific*, *sound-based*, and *performative art*. Curated by Miloš Vojtěchovský, a pivotal figure in the Plasy events, and Jakub Frank, a generation younger curator, the exhibition offered a dynamic perspective. The exhibition and publication, filled with vivid, nostalgia-laden recollections, were particularly resonant for those who participated in the 1990s. For others, they provided a deep dive into the *Hermit landscape*, showcasing complex and layered works.

The publication is a significant contribution to the dialogue about 90s art in the region. It stands out for its unique insights from symposium attendees, differentiating it from earlier online archival efforts like those by the Agosto Foundation (<https://www.agosto-foundation.org/cs/nadace-hermit-a-centrum-pro-metamedia-plasy>). Despite the era's importance, it remains under-explored, making this publication a valuable resource in understanding the art of that time.

Mgr. Petr Tureček, Ph.D. (*1990) is a theoretical and evolutionary biologist focusing primarily on the evolution of human behaviour and the evolution of culture. He currently works at the Centre for Theoretical Studies and the Faculty of Science at Charles University in Prague. Through mathematical modelling, he investigates the impact of differences between genetic and social transmission on the processes of adaptation and divergence. He is a member of the literary group Blázni.cz. He wrote the book *Hair is coming back* and the collection of poetry *Birds and buttocks happily flew*. He sometimes contributes critical reviews to A2 magazine, occasionally to *Salón Práva*, and usually publishes in international professional journals.
petr.turecek@natur.cuni.cz

Petr Tureček

Flashback pro pozvané

Od května do září loňského roku byla k vidění v Muzeu umění Olomouc výstava *Flashback: Hermit 1992 – 1999*. Věnovala se fenoménu symposií, během kterých se do cisterciáckého kláštera v Plasech – do monumentálního komplexu navrženého Janem Blažejem Santinim, do barokní perly postavené na dubových kůlech v bažině, kolem kterých musí neustále proudit voda, neboť „bez vody se tato stavba zřítí“, jak hlásá nápis na kamenné desce nad vchodem k jednomu z vodních zrcadel – sjížděli umělci nejen z Česka a Slovenska, ale i z Austrálie, Japonska či Spojených států.

Pohľad na vstupných priestoroch výstavy. Foto: Zdeněk Sodoma, MUO

Jak návštěvník výstavy snadno zjistil, symposia *Nadace Hermit* pořádaná téměř od samého začátku pod hlavičkou *Centra pro Metamedia Plasy* si již během své éry – a ještě spíše po jejím skončení – vydobyla bez nadsázky kulturní status. Plasy jako by tehdy byly jedním z neuralgických bodů „nové Evropy“, Evropy po pádu železné opony.

Nad různými hraničně mystickými tématy (Letokruhy, Průsvitný posel, Fungus, Křížení poledníků, O počátku...) se tu pokaždé sešlo několik desítek výtvarníků, hudebníků a vědců – či ještě lépe jedinců jednoznačně nezařazených; překračujících či zcela ignorujících obrysy přednastavených disciplín –, kteří tu během několika týdnů či měsíců (většina symposií trvala více než čtyři týdny, v pozdějších letech žil klášter uměním v podstatě od dubna do října) tvořili a prezentovali umění, pro které se hodí přívlastky jako *site-specific*, *zvukové* nebo *performativní*. V různých improvizáčních uskupeních tu koncertovali Oldřich Janota, Irena a Vojtěch Havlovi, „vynálezce trumpety“ Rajesh Mehta¹, Martin Janíček nebo nedávno zesnulý Phill Niblock. Intervence do klášterních prostor tu představili Jan Ambrúz, Claudia Wissmann či Ewa Jacobsson. David Miller doplnil závaží místního hodinového stroje litinovými atrapami předmětů denní potřeby, Jimmie Durham tu vytyčil střed světa se zrcátkem, Roi Vaara si pořezal čelo střepem, zatímco se kyvadlo jeho stínu pomalu ustalovalo uprostřed velkého kříže na zdi, a Ivan Kafka vytvořil „senný říp“, který se uvnitř zapáčil tak, že hrozilo jeho samovznícení.

¹ K poslechu doporučuji záznam z kaple sv. Benedikta: <https://havlovi.bandcamp.com/album/a-day-in-benedict-group-improvisations-w-rajesh-mehta>.

Hlavním demiurgem dění v Plasech byl „Zvukáč“ Miloš Vojtěchovský, který působil v roce 1992, kdy se pořádal první ročník symposia, v Amsterdamu, kde mimo jiné přednášel o umění východní Evropy a působil jako zakladatel a jediný zaměstnanec galerie *Oko Production*. Inspirace svobodnými (postkapitalistickými) prostory na západ od našich hranic je v případě *Centra pro Metamedia* dobře patrná. Vojtěchovský o nich diskutoval s Woodym Vašulkou a velkou část své tehdejší energie napřel do organizace něčeho podobného v čerstvě postkomunistickém Československu. Jak už to tak bývá, nováčci v síti „uměleckých refugií“ byli v mnohém „papežtější než papež“, takže na uvolněnou atmosféru (i co se týče nulových požadavků na konkrétní výstupy pozvaných umělců) v Plasech vzpomínají jako na něco výjimečného i zahraniční frekventanti s bohatými zkušenostmi.

Boris Bakal například píše: *Aktivity Nadace Hermit lze pokládat za model „ur-rezidence“ a nového obzoru Evropy, která se stala jedním jediným a společným kontinentem.*²

Dá se říct, že účastníky symposií spojovala jakási snaha „dělat filozofii po Wittgensteinovi“, který poukázal na limity analyticky uchopeného jazyka. Zde se urputní hledači poznání chápou přímo materiálu světa a staví z něj mimojazykové reprezentace k interpretaci či aropriaci. Je to epistemologické drátenictví do signálů a kódů, které se deklarativně vzpírá kolapsu. Je to praktické cvičení ze sémiotiky. Jsou-li tu v díle použita slova, je to vždy mímě proti jejich původnímu smyslu. Mohou se stát médiem podobně jako proutí, voda či tempera.

² Flashback: *Hermit 1992 – 1999*, De-archivace archivů *Nadace Hermit* a *Centra pro Metamedia Plasy*, editoři Miloš Vojtěchovský, Jakub Frank, Muzeum umění Olomouc, 2023

Pohľad do výstavnych priestorov. Foto: Zdeněk Sodoma, MUO

Sedm banánovek archivu

Výstava je výsledkem skutečnosti, že Muzeum umění Olomouc přijalo do sbírek archiv *Hermitu* (celkem asi 7 banánových krabic, do kterých uspořádali „pozůstalost nadace“ v devadesátých letech s Vojtěchovským ještě Jo Williams, Martina Smeykalová a Ivo Kornatovský). Je vlastně s podivem, že se o toto penzum české výstavní instituce vyloženě nepoprali a že odkaz Plas skončil tak daleko od Plzeňského kraje. Symposia *Hermit* stojí z těžko pochopitelných důvodů trochu stranou odborného zájmu. Čestnou výjimkou jsou absolventské práce české kunsthistoričky Radky Schmelzové.³ Snad se stále jedná o události natolik recentní, že nepřitahují kované kunsthistoriky s důrazem na druhý kořen složeniny, a zároveň jsou natolik překryté novějšími vrstvami kulturního provozu, že se jim nemá čas do hloubky věnovat žádný z teoretiků současného umění. Naše společnost si svůj vztah k devadesátým letům stále ještě formuluje, jak nedávno ukázala i výstava *Nikdy sme neboli bližšie*⁴ v bratislavském Tranzitu, kde byla díla *Nadace Hermit* rovněž zastoupena. Je tedy dobře, že už se krabice s fotografiemi, diapositivy, pozůstatky instalací nebo třeba i grantovými žádostmi a korespondencí neválejí v nějakém kumbálu přímo v Plasech, ale že je spravuje renomovaná sbírkotvorná instituce. Rovněž stojí za pozornost, že již před čtyřmi roky proběhl první pokus o de-archivaci *Hermita* digitalizací, katalogizací a zpřístupněním části materiálů na internetu pod hlavičkou *Agosto Foundation*.⁵ Náhled do jednoho z nejzajímavějších výseků tehdejší české scény je tedy kdekoliv na dosah myši.

³ Bakalářská práce: SCHMELZOVÁ, Radoslava. *Současná kultura jako prostředek revitalizace architektonických památek, případová studie: klášter Plasy v západních Čechách, aktivity nadace Hermit*. Ostravská univerzita, 2004
Diplomová práce: SCHMELZOVÁ, Radoslava. *Nadace Hermit a Centrum pro Metamedia v klášteře Plasy v období 1991 – 1999*. Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze, 2007

⁴ RUMANOVÁ, Ivana, BAROK, Dušan: *Nikdy sme neboli bližšie* (Bratislava: tranzit.sk, 2022), https://sk.tranzit.org/files/S_Nikdy_sme_neboli_blizsie.pdf

⁵ Začít lze třeba na <https://www.agosto-foundation.org/cs/nadace-hermit-a-centrum-pro-metamedia-plasy>

Výstava se jmenuje příhodně. Není vyčerpávající retrospektivou – na to je obsah archivu příliš kusý, a povaha děl, která během symposií vznikla, je příliš pomíjivá –, je zdrojem flashbacků; převážně tedy pro lidi, kteří měli to štěstí, že se v devadesátých letech Plaských podniků účastnili. Flashback totiž nejčastěji odkazuje na jednu ze dvou věcí: I. část se děje ve filmu či knize, která předchází událostem hlavního děje, a názorně osvětluje či alespoň kontextualizuje jednání některé z postav skrze její minulé zážitky; II. psychologický fenomén, v rámci kterého se do běžného prožívání vmezeří velmi živá a neodbytná vzpomínka. Flashbacky – nesdělitelné, neboť nonverbální – jsou časté například u lidí, kteří trpí posttraumatickou stresovou poruchou (PTSD). Flashback často vyvolá nějaký povědomý smyslový podnět; u válečných veteránů mohou být takovým spouštěčem například výbuchy novoročního ohňostroje. Flashback, kterého se bylo možné domoci na výstavě v Olomouci je spíše toho druhého typu. V Olomoucké instituci spolupracoval s Vojtěchovským o generaci mladší rezidentní kurátor Jakub Frank. Jen někdo, kdo ještě nebyl ani na světě, když se první ročník *Hermitu* odehrál, může návštěvnictvu pomoci poodhrnout melancholickou roušku, která vystavený materiál obestírá. Že nedošlo k jejímu úplnému stržení, je patrně záměr. Bez étosu „zlaté éry“ by nebyl *Hermit Hermitem*.

Výstava, táhnoucí se přes celé patro moravské instituce, obsahovala nebyvalé množství fotografií zaznamenávající akce, sochy, koncerty, performance, ale často také účastníky večeří, slunící se na nádvoří, muzicírující spontánně mimo hlavní program. Můžeme si být jisti, že právě takové fotografie vyvolají u řady přímých účastníků *Hermitu* intenzivní flashback: nostalgii tónovanou multimodální vzpomínkou se všemi jejími barvami, vůněmi, zvuky. My ostatní můžeme patos fotografií vnímat jen skrze analogické zkušenosti vlastní; víme, jak nám bývá, když vidíme sami sebe na starých fotografiích a můžeme si tedy představit, jaké hřejivé pocity zaplavují pamětníky Plaských dýchánek. Obstála ale výstava v Olomouci i bez této osobní roviny?

Pohľad do výstavných priestorov. Vľavo Attila Csörgö: Ako skonštruovať pomaranč II, 1994, papierové objekty, ventilátory. Realizované v rámci sympózia Priesvitný posol. Kláštor Plasy, 1994. Foto: Zdeněk Sodoma, MUO

Myslím si, že ano. Bylo tomu tak především díky tomu, že některá z vystavených děl jsou skutečně poutavá a vrstevnatá. Výstava ukázala, jak může vypadat dobrá práce s archivem. Nechala vyniknout jednotlivé podmnožiny, mezi kterými se dalo nenásilně a přehledně přepínat – výstava jako by byla jejich mapou. Vystavená krajina *Hermitu* se dala nahlédnout z ptačí perspektivy, ale dalo se do ní podle potřeby také pohodlně přistát. Sama tak fungovala spíše jako jakýsi katalog, jako obrovská bichle, se kterou má člověk šanci strávit nějaký čas, ale nemůže doufat v to, že ji od předsádky k předsádce přečte. Tak se výstavou nejprve listuje, člověk se courá tam a zpátky, prohlíží si fotografie, učítá z textů na stěnách, zastaví se krátce u „exemplárních hermitovin“, třeba u levitujících míčků nad fukary *How to Construct an Orange II*. Attily Csörgö⁶, aby se posléze na několika místech zanořil a do detailu prozkoumal některou z kapitol. (Já jsem většinu času v MUO strávil interakcí se dvěma předměty: se starým MAC-em, na kterém běžela explorace konceptu barvy Miloše Šejna s názvem *Colorvm Natvrae Varietas*⁷, a s katalogem Sympozia O Počátku (1997), který obsahuje mimo fotografie vytvořených děl i poměrně ucelenou sbírku světových – historických, lidových vědeckých – kosmogonií. Katalogy z různých ročníků, obvykle velice podařené, byly k nalezení na kulatém stole, jehož výrobu pro místnost knihovny a mediátéky v Plasech popisuje v katalogu, který MUO vydalo společně s otevřením výstavy, Ivo Kornatovský.) Nakonec si nejspíš prohlédne nástroje Jaroslava Kořána či na druhé straně od schodů celou místnost zvukových a obrazových hříček Petra Nikla.

6 <https://agosto-foundation.org/attila-csorgo-how-to-construct-an-orange-ii>

7 Měl by jít spustit na emulovaném počítači ze stránky: <https://agosto-foundation.org/cs/colorvm-natvrae-varietas-cd-rom>

Je osvěžující vidět, v čem Nikl, který se dávno stal součástí mainstreamu (jak dokládá mj. prodejní výstava *Světloplach* v nevkusném pražském prostoru SmetanaQ), koření; s kamerou obscurou (Alexander Roberto Moust) či rukodělnými nástroji (Paul Panhuysen) pracovali v rámci sympozií *Hermit* i jiní. Není však namístě Niklův přínos bagatelizovat. Jeho dílo důsledně dotahuje některé z leitmotivů, kterými Plasy devadesátých let rezonovaly, do jejich logického vyústění, kromě výstavy *Play* (jen chybějící s dělí toto anglické sloveso od slova Plasy), na niž se podíleli např. i Michael Delia, Jaroslav Kořán či Martin Janíček, další z účastníků sympozií, lze zmínit třeba divadelní multižánrovou performance *Žlutá tma*.

Velká část toho, co se v Plasech vyprodukovalo, se však komercializaci deklarativně vzpírá. Většina děl byly skutečné efemeridy a i proto je archiv v držení MUO tak cenný. Při akcích i instalacích šlo evidentně o prožitek účastníků, kteří mohli být na místě; žádná „akce pro záznam akce“, *Nadace Hermit* údajně až do roku 1997 nedisponovala vlastním fotoaparátem a – pokud šlo o naději na konzervaci vzpomínek, které umožnili i loňskou výstavu v Olomouci – byla zcela odkázána na dobrou vůli účastníků sympozií (velká část fotografií na výstavě i v katalogu je například dílem Daniela Šperla).

Poměrně matoucí bylo zařazení celé místnosti pojednávající o předchůdkyni hermitích sympozií, o výstavě 9&9, kterou v Plasech připravila v roce 1981 Anna Fárová s Jorskou Skalníkem. Vystavovala se tehdy díla osmnácti kmenových fotografů Činoherního klubu a přijel – jak se z nějakého důvodu všude dokola opakuje – i Henri Cartier-Bresson. Ač ještě v roce 1992 viselo v letním refektáři kláštera několik zaprášených velkoformátových fotografií, návaznost mezi výstavou a sérií sympozií je poměrně nevýrazná. Katalog už reprezentuje 9&9 v náležitě marginální pozici.

Pohľad do výstavných priestorov. Foto: Zdeněk Sodoma, MUO

Katalóg výstavy Flashback: Hermit 1992 – 1999. Múzeum umenia, Olomouc, 2023

Katalog jako výkladní skříň

Onen katalog, tedy stejnojmenná publikace *Flashback: Hermit 1992 – 1999*, není jen doprovodem, či záznamem výstavy. Působí jako primární produkt. S výstavou nemá výrazný průnik, je zde jen několik pohledů do ní, a některé fotografie jsou jak v něm, tak na stěnách galerie. To on je hlavním výstupem snahy MUO nějak uchopit fenomén *Hermit*. Je zde řada vyjádření a vzpomínek sepsaných přímo pro potřeby publikace, která chybí v dokumentárním repozitáři Agosto Foundation, takže katalog nepůsobí redundantně nejen ve vztahu k výstavě, ale ani v kontextu toho, co už bylo k dispozici před jeho vydáním. Tehdejší účastník se jistě dočká opět výživných flashbacků a ten, kdo se tehdy účastnit nemohl, se dočká nejednoho bodnutí ostnu závisti.

Hned další výraznou emoci je jistý smutek. Smutek z propálené šance. Nelze si nevšimnout, že řada českých účastníků vzpomíná na Plasy jako na něco mimořádně cenného a neopakovatelného, co tu mohlo do dneška být a dále se rozvíjet, kdyby se některé tahy vrhcáb osudu povedlo zahrát jinak (seriál úspěšných symposií byl údajně přerušeno, neboť se nepodařilo nalézt dohodu s plzeňskými památkáři).

M. J. „Jo“ Williams píše: *V Plasech bylo všechno – jak prostory, tak i kontext – neřízené a skromné. Nerada bych, aby to znělo krutě, ale vnímám to z perspektivy, čím se mohl Hermit stát.*

Miloš Vojtěchovský se na to dívá, pochopitelně, z jakési metaroviny údajné kolektivní naivity: *Dnes mi přijde neuvěřitelné, jak byl začátkem devadesátých let rozšířen mýtus, že se Čechy stávají novým kulturním centrem uvnitř nově propojené Evropy. Že zde vzniká prostor, ve kterém se setkají a propojí kulturní tradice a avantgarda Západu i Východu.*

Proč by to měl být mýtus? Čechy se skutečně svým způsobem novým kulturním centrem uvnitř propojené Evropy staly. Některé doprovodné fenomény jsou však nutně závislé na své dočasnosti. Možná je dobře, že Centrum pro Metamedia skončilo zásahem zvenčí, než aby se vyčerpalo samo sebou, či snad dokonce konflikty mezi svými strůjci.

Zajímavé je v kontextu výše uvedeného i vyjádření Redase Diržyse, který do Plas necestoval s idealismem pevného jádra „západního bloku“, ale který měl zkušenosti ze země v přímém područí SSSR.

Redas Diržys: *Bylo mi jasné, že to všechno skončí vernisáží a všechno bude zdokumentováno v katalogu. Záliba v simulaci, která se často skrývá pod termínem „dokumentace“, je pro umělecký svět tak typická. Přitom jsme se všichni nacházeli na poměrně odloučeném místě a sloužili si navzájem*

jako publikum – bylo nás tam na to celkem dost. Proč tedy všechny ty rituály uměleckého světa napodobovat? Proč simulovat představu o komunitě? Bylo zřetelné, že tam žádná skutečná komunita nebyla. Lidé byli k sobě sice zdvořilí, ale byli si navzájem naprosto odcizení. Možná protože bylo už jasné, že symposium Po-hádky bude poslední [...]

Zní to jako dokonalá antiteze toho, jak jsou symposia *Nadace Hermit* běžně komentována.

Do you believe in Art after Plas?

Pokud se skutečně jednalo o tak zásadní a nadčasový podnik, proč se po Plasech nevyvořil další podobně výrazný rezidenční prostor? Možná je zjevení podobných situací příliš konjunkturní. Snad je závislé na možnosti vybití strmého geopolitického gradientu. Plasy byly atraktivní svým umístěním v tajemné postkomunistické *terra incognita*, ale zároveň byly z pohledu západu vyložené na dosah, „hned za prahem do divočiny“ (do Saské Kamenice to nebylo z Plas ani dvě hodiny autem). Hosté ze zahraničí dodávali Plasům punc světovosti, ale byla to světovost dostupná na domácí půdě (řada účastníků hermitických symposií se posléze osmělila a vyjela na rezidentury do zahraničí, například do New Yorku na Art OMI).

Něco podobného už u nás možná v takovém rozsahu a v takové podobě možné není. Velká část studentů uměleckých škol se „se světem“ potká během programu Erasmus a od začátku nového tisíciletí sledujeme odklon od konceptuálních a site-specific intervencí. Opět táhne malba. Snad to není jen proto, že se s ní lépe obchoduje.

Jistě, srovnání *Hermitu* například se symposiem, které v Litomyšli pořádá komerční Galerie Miroslava Kubíka působí opravdu tristně (na vernisáži se dost řešilo, kdo už prodal a kdo co prodá). Některá symposia – často bez oficiální podpory a jen s minimálním zapojením studentů či absolventů uměleckých škol – však mají k *Hermitu* blíž. Stačí vzpomenout občanské sdružení Štkaní, které od roku 2008 pravidelně oživuje divadlem, hudbou a výtvarnými intervencemi různé architektonické objekty. Nejvíce je spojeno s areálem továrny Textilana v Novém Městě pod Smrkem, ale mezi zapojenými budovami byl rovněž klášter – Šternberský. Na Slovensku nepřímo navazuje na *Hermit* několik projektů: festival JAMA v Banskej Štiavnici a v Banskej Belej⁸ či Banská St a nica Contemporary.⁹

⁸ www.jama.ooo

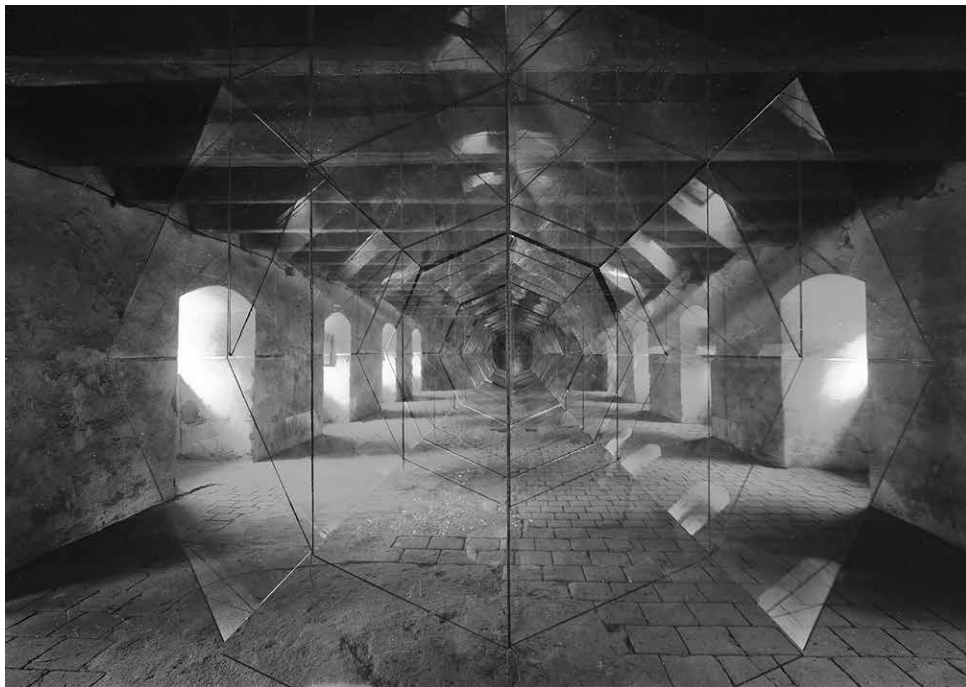
⁹ www.banskastanica.sk

Peter van der Ent: Kircherova trúba, 1993, site-specific inštalácia, drevo, plech. Realizované v rámci sympózia Letokruhy, Kláštor Plasy, 1993. Foto: Daniel Šperl

Jan Ambrúz: Kukátko (pro J. K.), 1994, site-specific inštalácia, tabuľové sklo, baroková sýpka. Realizované v rámci sympózia – Fungus: prieskum miesta, Kláštor Plasy, 1994. Foto: Daniel Šperl

Anton Čierny: Správny dych, 1998, site-specific inštalácia, farebný papier, oceľový drôt, zrkadlá, 35 x 8 m, baroková sýpka. Realizované v rámci sympózia Ľadová slávnosť, Kláštor Plasy, 1998. Foto: archív autora

Možná má vytěžitelná navíta čerstvě osvobozeného území jen omezené trvání. Komunismus i kapitalismus se umí – každý po svém – vydat se svou vlastní formou normalizace (kapitalismus se alespoň štítí sahat k fyzickému násilí). Každý strmý gradient se brzy vybije. Kam se ale poděla všechna jeho energie? Možná se jen posunul a čeká na další kolo, kdy se bude moci jeho potenciální energie měnit v tu kinetickou. Je třeba bedlivě sledovat scény v zemích, kde došlo nebo kde brzy dojde k nějakému osvobození či k uvolnění poměrů. Tam bude ještě dost energie lokálních, do jisté míry izolovaných scén, které čekají na pompézní propojení se světem současného umění, tam bude ještě dostatek zajímavých opuštěných staveb, v jejichž dutinách je možno instalovat ambiciózní objekty. Češi už tam sice nebudou domácí, ale mohou tam jezdit jako ambasadoři té propojené Evropy, která se formovala po Sametové revoluci. V krátkodobém a střednědobém horizontu je třeba se zaměřit na kandidátské země EU, na Ukrajinu (nejlépe po válce), Gruzii, Moldávii. Dále stačí počkat, až se v Bělorusku zhroutí tamější diktatura. Další úžasná symposia se dají pak v dlouhodobém horizontu čekat po demokratizaci tamějších poměrů na území Ruska a Číny. Devadesátky v čínském měřítku budou jistě velmi divoké, ale zároveň rozhodně velmi tvůrčí. Nevím, v jakém stavu je čínský underground, ale od toho je to underground – nesmí být vidět, aby tu byl pro nás, až ho budeme potřebovat a až bude on potřebovat nás. Rozhodně se máme nač těšit. Než se tak stane, můžeme vzpomínat na *Hermit*. Koncem tohoto roku by měl vyjít rozsáhlý sborník textů, který se archivu nadace a Centra pro Metamédia Plasy věnuje.

Mgr. Petr Tureček, Ph.D. (*1990) je teoretický a evoluční biolog, který se zaměřuje v první řadě na evoluci lidského chování a evoluci kultury. V současné době působí v Centru pro teoretická studia a na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy. Prostřednictvím matematického modelování zkoumá, jaký dopad mají odlišnosti mezi genetickým a sociálním přenosem na procesy adaptace a divergence. Je členem literární skupiny Blázní.cz. Napsal knihu *Vlasy se vrací* a sbírku poezie *Ptáci a prdele letěli vesele*. Občas přispívá kritikami do časopisu *A2*, vzácněji do *Salónu Práva*, obvykle ale publikuje v mezinárodních odborných žurnálech.
petr.turecek@natur.cuni.cz

Ladislav Čarný: Destilácia svetla, 1994, systém destilačných skúmaviek a laboratórnych sklenených baniek, site-specific inštalácia, pivnica barokovej sýpky. Realizované v rámci sympózia – Fungus: prieskum miesta, Kláštor Plasy, 1994. Foto: archív autora

Emöke Vargová: Svetlo a šero, 1994, site-specific inštalácia, parafín, prirodzené svetlo, baroková sýpka. Realizované v rámci sympózia – Fungus: prieskum miesta, Kláštor Plasy, 1994. Foto: Daniel Šperl

